

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ – Η Αξία & το νόημα (του Γιώργου Μαυρουλέα)

Κάθε πληροφορία χαρακτηρίζεται από ένα περιεχόμενο. Το περιεχόμενο αυτό έχει ένα νόημα μέσα από την ένταξή του σ' ένα χώρο που αφορά. Αυτή η τοπικότητα του νοήματος ταξινομεί και διασφαλίζει την τάξη ώστε (μέσα από νοητικό προσανατολισμό) να μπορεί να αποφευχθεί το χάος όπου όλα θα σχετίζονται άμεσα με όλα, προκαλώντας έναν αφόρητο θόρυβο σε μια άνοη τυχειότητα.

Για την αποφυγή όμως του θορύβου απαιτείται και μία δεύτερη ιδιότητα, αυτή της ιεράρχησης ως προς την αξία.

Η αξία είναι μια ιδιαίτερη έννοια. Συνδέεται στενά με την ποιότητα και εδώ διαπιστώνει κάποιος, πόσο αποξενωμένοι είμαστε από τον κόσμο των εννοιών και των σημασιών. Τι είναι «ποιότητα»; Μια ιδιότητα που προϋποθέτει την ύπαρξη μιας ιεράρχησης; Ποιότητα δηλαδή ως προς κάτι, μια ιδιότητα που αναφέρεται σε κάποιο σκοπό;

Έννοιες όπως περιεκτικότητα, πλουραλισμός, αβλάβεια, εκλέπτυνση, πηγαίο, βαθύτητα κ.λ.π. χαρακτηρίζουν την ποιότητα, κι από την άλλη αποτελούν από μόνες τους αξίες. Διαπιστώνουμε εδώ ότι, η ποιότητα και η αξία αναπτύσσονται και κατανοούνται ή γεννούν νόημα πάνω σ' έναν άξονα ιεραρχικότητας. Αυτός ο άξονας θεμελιώνεται στην κοσμοθεώρηση του καθενός (και είναι υποκειμενικός και επιλεκτικός) ή και στην αλήθεια και είναι αντικειμενικός και καθολικός-πραγματικός. Ο στόχος είναι ή θα έπρεπε να είναι, ο πρώτος να συμπίπτει με το δεύτερο. Η αξιολόγηση λοιπόν που είναι η τοποθέτηση των αξιών επί του άξονα ιεράρχησής τους από το

ζωντανό όν μπορεί να είναι συνειδητή (προϊόν στοχαστικότητας) ή μη συνειδητή διαδικασία.

Τόσο ο άνθρωπος (ως άτομο) όσο και η κοινωνία (ως συλλογική αντίληψη ή πολιτισμός) ενσωματώνει, γεννά και διαμορφώνει αξίες, είτε πιστεύει είτε δεν πιστεύει σ' αυτές. Οι αξίες μέσα από την ιεράρχησή τους συνθέτουν την ηθική. Η ηθική με τη σειρά της ενσωματώνεται θεσμικά μέσα από το Δίκαιο. Το Δίκαιο είναι κανόνες που ρυθμίζουν τις σχέσεις του ανθρώπου με την κοινωνία, το συνάνθρωπό του, τους θεσμούς και το περιβάλλον. Όλοι αυτοί οι κανόνες διέπονται από αξίες. Όσο πιο ξεκάθαρες είναι οι αξίες αυτές σε μια κοινωνία κι όσο πιο αποδεκτές, τόσο πιο απλό είναι το Δίκαιό τους. Κι όσο πιο ασαφείς και αντιφατικές, όσο πιο αστόχαστες ως προς την ιεραρχικότητά τους, τόσο πιο σύνθετο και πολύπλοκο είναι το Δίκαιό τους. Το Δίκαιο όμως σε κάθε χρονική στιγμή και σε κάθε τόπο αντανακλά τους κυρίαρχους κανόνες που πρέπει να διέπουν τις σχέσεις ώστε αυτοί να διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας ή του συστήματος (πολιτικού ή οικονομικού).

Η ελευθερία του ατόμου από τους κανόνες αυτούς του Δικαίου θεμελιώνεται είτε ως διεκδίκηση της βελτίωσής του, είτε ως αντίσταση όταν αναστοχαστικά έχει καταλήξει κάποιος ότι οι τάδε κυρίαρχοι δικαιοί κανόνες αντιβαίνουν στην ίδια τη δικαιοσύνη ως έννοια που εκφράζει την ακριβοδικία (βλ Τζων Ρόλλς), είτε ως εσωτερική αυτονομία- κατανόηση του ορθού σε επίπεδο που υπερβαίνει τις κυρίαρχες κανονιστικές δικαιοικές διατάξεις.

Οι αξίες αποτελούν λοιπόν τους θεμελιώδεις λίθους της κοινωνίας και της κοινωνικότητας (που είναι και η ίδια αξία).

Η εξέλιξη δείχνει περισσότερο ότι είναι μια εξέλιξη της ποιότητας και των αξιών και λιγότερο μια εξέλιξη των ειδών. Είναι μια εξέλιξη της ζωής ως τέτοιας μέσα από αξίες και λιγότερο των επιμέρους καθώς αυτά (τουλάχιστον ως μορφικές εκφράσεις) εξαφανίζονται ή καλύτερα ενσωματώνονται στο μεγάλο χωνευτήρι της ζωής.

Η σχέση του θανάτου με την αξία είναι η ίδια σχεδόν με αυτή του θανάτου και του νοήματος. Οι αξίες ιεραρχούνται και «νοηματοδοτούνται κάτω από το «φώς του». Ο θάνατος στέκεται ως ο θεματοφύλακας του Αληθινού και ο καταστροφέας της πλάνης και της αυτοαναφορικότητας. Ποια εγωκεντρικότητα, ποια αυτοαναφορά, όταν υπάρχει ο θάνατος; Ο θάνατος είναι η ακλόνητη θέληση, το δώρο στη ζωή, η ελευθερία του πνεύματος από τη μορφή. [Και θα μπορούσε εύλογα εδώ κάποιος να απορήσει για τη σιγουριά της μετά το θάνατο συνέχισης της ζωής ή του πνεύματος. Αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι το σύμπαν είναι λογικό και άρα έχει νόημα. Αν ήταν ένα απόλυτο δίχως νόημα χάος, τότε πράγματι ούτε ο θάνατος θα είχε νόημα αφού δε θα μπορούσε να υπάρχει ζωή. Γιατί ζωή έχει νόημα μέσα από τη διάρκειά της. Ένα σύμπαν που πρόκειται να τελειώσει αύριο για πάντα χωρίς κανένα σπέρμα για το μέλλον, αν πρόκειται δηλαδή μαζί του να τελειώσει και το μέλλον τότε δεν έχει κανένα νόημα. Μόνο η διάρκεια και μάλιστα η άπειρη αιώνια διάρκεια έχει νόημα. Άρα στην ουσία θάνατος (ως το απόλυτο τέλος) σ' ένα λογικό σύμπαν δεν μπορεί να υπάρχει.]

Αυτό που αξίζει ή που δεν αξίζει είναι αυτό που έχει νόημα ή δεν έχει. Παρ' όλα αυτά η αξία στο συνειδητό όν εντάσσεται πάντα κάτω από ένα σύστημα προτύπων ζωής, κάποιων εσωτερικών συνειδητών ή ασυνειδητών στόχων δηλαδή. Αυτό που συνήθως συμβαίνει, είναι τα πρότυπα αυτά να αποτελούν κάποια πρότυπα κοινωνικής καταξίωσης στη βάση της επωνυμίας και της κοινωνικής αναγνώρισης.

Διαβάστε επίσης:

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Α Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Β Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Γ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Δ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ – Η βιολογική μας προκατάληψη και οι δυνατότητες

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ (΄ΣΤ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ('Ζ Μέρος)

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ (΄Θ Μέρος) – Φόβος & Κυριαρχικότητα
Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ (΄Ι Μέρος) – Νόημα & Συνείδηση
Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ (΄ΙΑ Μέρος) – Νόημα & Αλήθεια

Γιώργος Μαυρουλέας, Πολιτικός Επιστήμονας,
Μέλος της Μ.Κ.Ο. Σόλων
gmanrouleas@solon.org.gr

(Φωτό: βικιπαίδεια)

23 Μαρτίου 2011